

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานกับความสามารถในการทำกำไรบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หมวดเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับงบกระแสเงินสด
2. การวิเคราะห์อัตราส่วนกระแสเงินสด
3. แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไร
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับงบกระแสเงินสด

ข้อสมมติในการจัดทำงบการเงินตามที่กำหนดไว้ในแม่บทการบัญชี คือ การจัดทำงบการเงินตามเกณฑ์คงค้าง (Accrual Basis) ซึ่งทำให้กิจการรับรู้รายการเมื่อเกิดขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องมีการรับหรือจ่ายเงินสด ดังนั้น ผลกำไรจากการดำเนินงานในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จจึงอาจไม่เท่ากับเงินสดรับสุทธิจากการดำเนินงานประจำงวด นอกจากนี้ ยอดคงเหลือของบัญชีเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดในงบแสดงฐานะการเงินเป็นเพียงการรายงานยอดคงเหลือ (ยอดดุล) ณ วันใดวันหนึ่งเท่านั้น ไม่ได้รายงานความเคลื่อนไหวของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดในระหว่างงวดบัญชี รวมทั้งไม่ได้แสดงถึงแหล่งที่มาและแหล่งใช้ไปของเงินสดซึ่งเป็นสินทรัพย์ที่สำคัญของกิจการ ดังนั้น ข้อมูลที่ได้รับจากงบแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จจึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งบการเงินได้อย่างครบถ้วน ข้อมูลในงบกระแสเงินสดจึงเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินเพิ่มเติมจากข้อมูลอื่นๆ ที่แสดงในงบแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ (พิมพ์พนา ปีตรวิชัยและ ฌัฐชานนท์ โคมุทพุดิพงษ์, 2554)

งบกระแสเงินสด (Cash Flow Statement) มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงข้อมูลเกี่ยวกับกระแสเงินสดของกิจการในรอบระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมาซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการใช้บทดังกล่าวเพื่อเป็นเกณฑ์ในการประเมินความสามารถของกิจการที่จะได้รับกระแสเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดตลอดจนความต้องการใช้กระแสเงินสดของกิจการ (วาสนา รังแก้ว, 2553)

ความหมายของงบกระแสเงินสด

งบกระแสเงินสด (Statement of Cash Flows) คือรายงานการเงินที่แสดงให้ผู้ใช้งบการเงินได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดของกิจการในระหว่างรอบระยะเวลาบัญชี โดยจะบอกถึงแหล่งที่มาและแหล่งใช้ไปของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดในระหว่างงวด บัญชีที่เกิดจากการตัดสินใจทางการเงินของกิจการใน 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน และกิจกรรมจัดหาเงิน (พิมพ์พนา ปีตรวิชัยและคณะ, 2554)

งบกระแสเงินสด เป็นงบการเงินที่แสดงถึงผลกระทบของกิจกรรมหลัก 3 อย่างของธุรกิจ คือ การดำเนินงาน (operating) การลงทุน (Investing) และการจัดหาเงินทุน (Financing) ที่มีต่อสถานะเงินสดในรอบเวลาหนึ่งเงินสดจะเป็นสิ่งที่ผูกโยงกิจกรรมทั้งสามเข้าด้วยกัน ทำให้ธุรกิจดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ถ้ากิจการไม่สามารถมีเงินสดได้ในปริมาณที่เพียงพอ ภายในเวลาที่ต้องการ เช่น ไม่มีเงินสดเพียงพอจ่ายชำระเจ้าหนี้การค้า หรือจ่ายเงินเดือนพนักงาน เป็นต้น กิจการอาจจะประสบปัญหาทางการเงิน และถึงกับล้มละลายได้ (พรณูภา ฐวนิมิตรกุล, 2553)

งบกระแสเงินสดเป็นรายงานทางการเงินที่แสดงถึงกระแสเงินสดเข้า-ออกของกิจการในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยการนำเสนอจะจำแนกกระแสเงินสดออกเป็น 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (Cash Flows from Operating Activities) 2) กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน (Cash Flows from Investing Activities) และ 3) กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน (Cash Flows from Financing Activities) (สมชาย สุภัทรกุล, 2554 อ้างถึงใน จตุรพร กาญจนบุตร, 2555, หน้า 9)

องค์ประกอบของงบกระแสเงินสด

องค์ประกอบของงบกระแสเงินสดประกอบด้วย 3 กิจกรรม

1. กระแสเงินสดจากกิจกรรมการดำเนินงาน (Operating Activities)
2. กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน (Investing Activities)
3. กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน (Financing Activities)

กิจการต้องนำเสนอกระแสเงินสดของกิจการที่เกิดจากกิจกรรมดำเนินงานกิจกรรมลงทุน และกิจกรรมจัดหาเงินในลักษณะที่เหมาะสมกับธุรกิจของตนมากที่สุดการจำแนกตามกิจกรรมจะให้ข้อมูลที่ทำให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินผลกระทบของกิจกรรมเหล่านั้นที่มีต่อฐานะการเงินของกิจการและจำนวนเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดของกิจการได้ข้อมูลนี้ยังอาจใช้เพื่อประเมินความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเหล่านั้นได้ด้วย

1. กระแสเงินสดจากกิจกรรมการดำเนินงาน (Operating Activities) (สภาวิชาชีพบัญชี, มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 7, 2557) จำนวนเงินของกระแสเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมดำเนินงานจะเป็นข้อบ่งชี้ที่สำคัญที่แสดงถึงความสามารถในการดำเนินงานของกิจการในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดที่เพียงพอเพื่อจ่ายชำระหนี้กู้ยืมเพื่อการดำเนินงานของกิจการเพื่อจ่ายเงินปันผลและเพื่อการลงทุนใหม่ๆ โดยไม่ต้องพึ่งพาการจัดหาเงินจากแหล่งเงินทุนภายนอกข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบแต่ละรายการของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่เกิดขึ้นในอดีตจะเป็นประโยชน์เมื่อพิจารณาประกอบกับข้อมูลอื่นในการพยากรณ์กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานในอนาคต

กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานโดยพื้นฐานแล้วจะเกิดจากกิจกรรมหลักที่ก่อให้เกิดรายได้ของกิจการดังนั้นโดยทั่วไปจะเป็นผลมาจากรายการต่างๆ และเหตุการณ์อื่นที่เกิดขึ้นในการคำนวณกำไรหรือขาดทุนตัวอย่างของกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานคือ

1. เงินสดรับจากการขายสินค้าและการให้บริการ
2. เงินสดรับจากรายได้ค่าสิทธิค่าธรรมเนียมค่านายหน้าและรายได้อื่น
3. เงินสดจ่ายให้แก่ผู้ขายสินค้าและผู้ให้บริการ
4. เงินสดจ่ายให้แก่พนักงานและจ่ายแทนพนักงาน
5. เงินสดรับและจ่ายของกิจการประกันภัยสำหรับเบี้ยประกันภัยและค่าสินไหมทดแทนค่ารายปีและผลประโยชน์อื่นตามกรมธรรม์

6. เงินสดจ่ายหรือได้รับคืนค่าภาษีเงินได้ยกเว้นหากรายการดังกล่าวสามารถระบุเจาะจงได้กับกิจกรรมลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงิน

7. เงินสดรับและจ่ายจากสัญญาที่ถือไว้เพื่อซื้อขายหรือเพื่อค้ำ

รายการบางรายการเช่นการขายโรงงานอาจทำให้เกิดผลกำไรหรือขาดทุนซึ่งจะรวมอยู่ในกำไรหรือขาดทุนที่รับรู้กระแสเงินสดที่เกี่ยวข้องกับรายการดังกล่าวเป็นกระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุนอย่างไรก็ตามเงินสดจ่ายเพื่อผลิตหรือเพื่อซื้อสินทรัพย์ซึ่งถือไว้เพื่อให้ผู้อื่นเช่าและต่อมาถือไว้เพื่อขายตามที่อธิบายไว้ในย่อหน้าที่ 68ก ของมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 16 (ปรับปรุง 2557) เรื่องที่ดินอาคารและอุปกรณ์ (เมื่อมีการประกาศใช้) ถือเป็นกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานเงินสดรับจากค่าเช่าและการขายสินทรัพย์ในเวลาต่อมาถือเป็นกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานเช่นเดียวกัน

กิจการอาจถือหลักทรัพย์และเงินให้กู้ยืมเพื่อซื้อขายหรือเพื่อค้ำในกรณีเช่นนั้นหลักทรัพย์เหล่านั้นจะมีลักษณะคล้ายกับสินค้าคงเหลือที่ซื้อมาเพื่อขายต่อดังนั้นกระแสเงินสดที่เกิดจากการซื้อและขายหลักทรัพย์เพื่อซื้อขายหรือเพื่อค้ำจะจัดประเภทเป็นกิจกรรมดำเนินงานในทำนองเดียวกัน

เงินสดจ่ายล่วงหน้าและเงินให้กู้ยืม โดยสถาบันการเงินตามปกติจะจัดประเภทเป็นกิจกรรมดำเนินงานเนื่องจากเป็นรายการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมหลักที่ก่อให้เกิดรายได้ของกิจการ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานสามารถจัดทำได้ 2 วิธีคือ

วิธีทางตรง เป็นการคำนวณเงินสดจากการดำเนินงานโดยจัดทำงบกำไรขาดทุนตามเกณฑ์เงินสดที่แสดงเงินสดรับและเงินสดจ่ายตามลักษณะของรายการหลักที่สำคัญ

วิธีทางอ้อม เป็นการคำนวณเงินสดจากการดำเนินงานโดยเริ่มจากกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิตามเกณฑ์คงค้างให้เป็นกำไรสุทธิตามเกณฑ์เงินสด

2. กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน (Investing Activities) (สภาวิชาชีพบัญชี, มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 7, 2557) การเปิดเผยข้อมูลของกระแสเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมลงทุนแยกต่างหากมีความสำคัญเนื่องจากกระแสเงินสดดังกล่าวแสดงให้เห็นรายจ่ายที่ได้จ่ายไปเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรต่างๆ ที่จะก่อให้เกิดรายได้และกระแสเงินสดในอนาคตเฉพาะรายจ่ายที่ส่งผลให้เกิดการรับรู้สินทรัพย์ในงบแสดงฐานะการเงินเท่านั้นที่สามารถจัดประเภทเป็นกิจกรรมลงทุนตัวอย่างของกระแสเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมลงทุนคือ

1. เงินสดที่จ่ายเพื่อซื้อที่ดินอาคารและอุปกรณ์สินทรัพย์ไม่มีตัวตนและสินทรัพย์ระยะยาวอื่นรายจ่ายดังกล่าวให้รวมถึงเงินสดจ่ายที่เป็นต้นทุนในการพัฒนาสินทรัพย์และเงินสดจ่ายที่เกี่ยวข้องกับที่ดินอาคารและอุปกรณ์ที่กิจการสร้างขึ้นเอง

2. เงินสดรับจากการขายที่ดินอาคารและอุปกรณ์สินทรัพย์ไม่มีตัวตนและสินทรัพย์ระยะยาวอื่น

3. เงินสดที่จ่ายเพื่อได้มาซึ่งตราสารทุนหรือตราสารหนี้ของกิจการอื่นและส่วนได้เสียในการร่วมค้า (นอกเหนือจากเงินสดที่จ่ายเพื่อได้มาซึ่งตราสารที่จัดเป็นรายการเทียบเท่าเงินสดหรือที่ถือไว้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อขายหรือเพื่อค้า)

4. เงินสดรับจากการขายตราสารทุนหรือตราสารหนี้ของกิจการอื่นและส่วนได้เสียในการร่วมค้า (นอกเหนือจากเงินสดรับจากการขายตราสารที่จัดเป็นรายการเทียบเท่าเงินสดหรือที่ถือไว้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อขายหรือเพื่อค้า)

5. เงินสดจ่ายล่วงหน้าและเงินให้กู้ยืมแก่บุคคลอื่น (นอกเหนือจากเงินจ่ายล่วงหน้าและเงินให้กู้ยืมโดยสถาบันการเงิน)

6. เงินสดรับชำระคืนจากเงินจ่ายล่วงหน้าและเงินให้กู้ยืมแก่บุคคลอื่น (นอกเหนือจากเงินจ่ายล่วงหน้าและเงินให้กู้ยืมโดยสถาบันการเงิน)

7. เงินสดที่จ่ายเพื่อซื้อสัญญาฟิวเจอร์และสัญญาฟอร์เวิร์ดสัญญาให้สิทธิเลือกและสัญญาแลกเปลี่ยนยกเว้นเมื่อสัญญาดังกล่าวนั้นถือไว้เพื่อซื้อขายหรือเพื่อค้ำหรือเป็นการจ่ายที่จัดประเภทเป็นกิจกรรมจัดหาเงิน

8. เงินสดรับจากการขายสัญญาฟิวเจอร์และสัญญาฟอร์เวิร์ดสัญญาให้สิทธิเลือกและสัญญาแลกเปลี่ยนยกเว้นเมื่อสัญญาดังกล่าวนั้นถือไว้เพื่อซื้อขายหรือเพื่อค้ำหรือเป็นการรับที่จัดประเภทเป็นกิจกรรมจัดหาเงิน

ในกรณีที่สัญญานำไปใช้เป็นเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงของรายการที่สามารถระบุได้ กระแสเงินสดที่เกิดจากสัญญาดังกล่าวให้จัดประเภทในลักษณะเดียวกับกระแสเงินสดของรายการที่ถูกป้องกันความเสี่ยง

3. กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน (Financing Activities) (สภาวิชาชีพบัญชี, มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 7, 2557) การเปิดเผยข้อมูลของกระแสเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมจัดหาเงิน แยกต่างหากมีความสำคัญเนื่องจากจะเป็นประโยชน์ในการคาดคะเนสิทธิเรียกร้องในกระแสเงินสด ในอนาคตจากผู้ให้เงินทุนแก่กิจการตัวอย่างของกระแสเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมจัดหาเงินคือ

1. เงินสดรับจากการออกหุ้นหรือตราสารทุนอื่น
2. เงินสดที่จ่ายให้กับผู้เป็นเจ้าของเพื่อซื้อหรือไถ่ถอนหุ้นของกิจการนั้น
3. เงินสดรับจากการออกหุ้นกู้เงินกู้ยืมตัวเงินพันธบัตรการจ้างและเงินกู้ยืมระยะสั้นหรือระยะยาวอื่น
4. เงินสดที่จ่ายชำระเงินกู้ยืม
5. เงินสดที่ผู้เช่าจ่ายเพื่อลดจำนวนคงเหลือของหนี้สินซึ่งเกี่ยวข้องกับสัญญาเช่าการเงิน

ประโยชน์ของงบกระแสเงินสด

สภาวิชาชีพบัญชี(มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 7, 2557)ได้อธิบายเกี่ยวกับประโยชน์ของข้อมูลกระแสเงินสดว่างงบกระแสเงินสดเมื่อใช้ประกอบกับส่วนที่เหลือของงบการเงินจะให้ข้อมูลที่ ทำให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิของกิจการ โครงสร้างทางการเงินของกิจการ(ซึ่งรวมถึงสภาพคล่องและความสามารถในการชำระหนี้) และความสามารถของกิจการในการจัดการเกี่ยวกับจำนวนเงินและระยะเวลาของกระแสเงินสดเพื่อปรับให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และ โอกาสข้อมูลกระแสเงินสดให้ประโยชน์ในการประเมินความสามารถของกิจการในการก่อให้เกิดเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดและทำให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถนำไปสร้างแบบจำลองเพื่อประเมินและเปรียบเทียบมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสด ในอนาคตของกิจการที่ต่างกันรวมทั้งช่วยเพิ่มความสามารถในการเปรียบเทียบกันได้ของผลการ

ดำเนินงานที่รายงานโดยกิจการที่แตกต่างกันได้เนื่องจากได้ตัดผลกระทบที่เกิดจากการใช้วิธีปฏิบัติทางบัญชีที่แตกต่างกันสำหรับรายการและเหตุการณ์ที่เหมือนกันออกไปแล้ว

ข้อมูลในอดีตของกระแสเงินสดมักใช้เป็นตัวบ่งชี้ถึงจำนวนเงินระยะเวลาและความแน่นอนของกระแสเงินสดในอนาคต นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ในการใช้ตรวจสอบความถูกต้องของการประเมินกระแสเงินสดในอนาคตที่ได้จัดทำในอดีตและใช้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและกระแสเงินสดสุทธิและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในระดับราคา

อารีย์ ทิศาวิกาด (ออนไลน์, กุมภาพันธ์, 2558) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของงบกระแสเงินสดว่าข้อมูลที่ปรากฏในงบกระแสเงินสดจะเป็นข้อมูลสำคัญที่ผู้ใช้งบการเงินสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆดังนี้

1. เพื่อให้ผู้บริหารงานสามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตเกี่ยวกับเงินสด
2. เพื่อให้ผู้บริหารทราบถึงสภาพคล่องในการดำเนินธุรกิจ
3. เพื่อให้ผู้บริหารใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนงานในอนาคตเนื่องจากงบกระแสเงินสดจะแสดงให้เห็นทราบถึงที่มาที่ไปของเงินสดว่ากิจการได้รับเงินสดจากแหล่งใดบ้างเป็นจำนวนเท่าใด
4. เพื่อให้ผู้บริหารงานสามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินของกิจการเช่นการจ่ายชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ธนาคารหรือการจ่ายเงินปันผล
5. เพื่อให้ผู้บริหารงานทราบถึงความเพียงพอของเงินสดว่ามีพอแก่ความต้องการของกิจการหรือไม่
6. เพื่อให้ผู้บริหารทราบถึงความสามารถในการทำกำไรของกิจการทำให้กิจการสามารถนำกำไรดังกล่าวไปเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานของกิจการอื่นในธุรกิจเดียวกัน
7. เพื่อให้ผู้บริหารทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางการเงินของธุรกิจ
8. เพื่อให้ผู้บริหารทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิ
9. เพื่อให้ผู้บริหารทราบถึงความแตกต่างของกำไรสุทธิตามเกณฑ์เงินสดกับกำไรสุทธิตามเกณฑ์คงค้าง

วรศักดิ์ ทูมมานนท์ (2545: 25) อ้างถึงใน (วาสนา รังแก้ว, 2553, หน้า 7-8) ได้กล่าวเกี่ยวกับประโยชน์ของงบกระแสเงินสดว่าเป็นงบทที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการประเมินความสามารถของกิจการในการได้มาและการใช้ไปของเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ลงทุนและเจ้าหนี้ทราบว่าแท้จริงแล้วกิจการมีที่มาของเงินสดจากกิจกรรมใดบ้างและใช้เงินสดที่ได้มาไปอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใดซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการ

พยากรณ์ความสามารถในการจ่ายปันผลและดอกเบี้ยแก่ผู้ลงทุนและเจ้าหนี้ได้ในอนาคตและต่อการประเมินความเสี่ยงอันอาจเกิดจากการลงทุนในสินทรัพย์ของกิจการในรอบระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมา โดยข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลที่ใช้งบการเงินจะไม่ได้รับถ้าหากพิจารณาแต่เฉพาะงบกำไรขาดทุนและงบดุลเพียงอย่างเดียวเนื่องจากงบกำไรขาดทุนจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสรุปผลการดำเนินงานของกิจการในรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่งๆ รายได้และค่าใช้จ่ายที่ปรากฏในงบกำไรขาดทุนไม่ได้มีการจำแนกตามกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้หรือค่าใช้จ่ายเหล่านั้นทำให้ผู้ใช้งบการเงินไม่สามารถประเมินได้ว่าผลการดำเนินงานของกิจการในรอบระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมาส่งผลกระทบต่อกิจกรรมลงทุนการจัดหาเงินและกระแสเงินสดของกิจการอย่างไรขณะเดียวกันงบดุลจะให้แต่เฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์และแหล่งที่มาของสินทรัพย์ ณ วันใดวันหนึ่งแต่ไม่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงินที่เกิดขึ้นในระหว่างงวดบัญชี

งบกระแสเงินสดเมื่อนำไปใช้ร่วมกับงบการเงินอื่นๆ จะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการประเมินสิ่งต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิของกิจการ
2. การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางการเงิน (Liquidity and Solvency)
3. ความสามารถของกิจการในการบริหารเงินสดที่มีอยู่
4. ระยะเวลาการหมุนเวียนของกระแสเงินสดซึ่งจะช่วยให้กิจการสามารถปรับตัวให้เข้ากับโอกาสและสถานการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป (Financial Flexibility)
5. ความสามารถของกิจการที่จะได้รับเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดซึ่งจะช่วยให้สามารถมองเห็นรูปแบบการบริหารเงินสดการตัดสินใจเกี่ยวกับการเงินและการมองการณ์ไกลในการใช้เงินลงทุนความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและกระแสเงินสดสุทธิและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในระดับราคานอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถเปรียบเทียบผลการดำเนินงานภายในกิจการเดียวกันหรือผลการดำเนินงานที่นำเสนอโดยกิจการต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้นเนื่องจากงบกระแสเงินสดได้ตัดผลกระทบที่เกิดจากการใช้วิธีการบัญชีที่แตกต่างกันสำหรับรายการและเหตุการณ์เดียวกันออกไป

การวิเคราะห์อัตราส่วนกระแสเงินสด

แม้ว่างบกระแสเงินสดจะจำแนกกระแสเงินสดออกเป็น 3 กิจกรรมได้แก่กิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงินแต่ในการวิเคราะห์ทั้งงบกระแสเงินสดผู้วิเคราะห์ควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมดำเนินงานมากกว่ากิจกรรมลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงินเนื่องจากกระแสเงินสดจากกิจกรรมดังกล่าวแสดงถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานในรอบระยะเวลาที่ผ่านมาของ

กิจการการใช้อัตราส่วนทางการเงินเพื่อเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ห้บกระแสเงินสดจะเอื้อประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในแงุ่มที่แตกต่างกันไปสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้อัตราส่วนทางการเงินเพื่อวิเคราะห์ห้บกระแสเงินสดในเรื่องดังต่อไปนี้

1. การประเมินคุณภาพกำไร
2. การประเมินความสามารถในการชำระหนี้และสภาพคล่อง
3. ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

การประเมินคุณภาพกำไร

งบกระแสเงินสดช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินได้ทราบถึงผลต่างระหว่างกำไรสุทธิกับกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเป็นที่น่าสังเกตว่ากำไรสุทธิจะไม่ใช่กำไรที่เป็นตัวเงินสดที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากกำไรสุทธิถูกคำนวณขึ้นตามเกณฑ์สิทธิในขณะที่กระแสเงินสดจากการดำเนินงานถูกคำนวณขึ้นจากเกณฑ์เงินสดอีกทั้งยังได้ตัดผลกระทบจากการใช้นโยบายทางการบัญชีที่ต่างกันภายใต้เหตุการณ์เดียวกันอัตราส่วนที่ช่วยในการประเมินคุณภาพกำไรของกิจการคือ

1. อัตราส่วนคุณภาพกำไรคำนวณ โดย

กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

กำไรสุทธิ

อัตราส่วนดังกล่าวข้างต้นแสดงถึงคุณภาพกำไร โดยหากกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีจำนวนที่สูงใกล้เคียงกับกำไรสุทธิจะเป็นข้อบ่งชี้ว่ากำไรที่กิจการทำมาหาได้นั้นเป็นกำไรที่มีคุณภาพในทางกลับกันหากกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีค่าเป็นลบหรือกำไรสุทธิสูงกว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานย่อมแสดงให้เห็นว่ากำไรนั้นเป็นกำไรที่ด้อยคุณภาพ

2. อัตราส่วนความสามารถในการขาย คำนวณ โดย

กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน

ยอดขาย

ซึ่งอัตราส่วนนี้จะแสดงความสามารถของกิจการในการขายที่ก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากกิจกรรมการดำเนินงาน ถ้าอัตราส่วนนี้สูงแสดงว่ากิจการมีความสามารถในการให้ลูกค้าการค้มาชำระหนี้เป็นเงินสดให้กิจการสูง

การประเมินความสามารถในการชำระหนี้และสภาพคล่อง

กระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการประเมินความสามารถในการจ่ายชำระหนี้สินและดอกเบี้ยจ่ายตลอดการลงทุนโดยที่กิจการมิได้พึ่งพาแหล่งเงินทุนภายนอกทั้งนี้สามารถใช้อัตราส่วนดังต่อไปนี้เพื่อการวิเคราะห์ประเมินความสามารถในการชำระหนี้และสภาพคล่อง

1. อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายชำระภาระดอกเบี้ยคำนวณโดย

กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน+เงินสดจ่ายค่าดอกเบี้ย+เงินสดจ่ายค่าภาษีเงินได้
ดอกเบี้ยจ่ายเป็นเงินสดระหว่างปี

อัตราส่วนดังกล่าวข้างต้นแสดงถึงว่ากิจการมีความสามารถในการดำเนินงานก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเพียงพอต่อการชำระดอกเบี้ยจ่ายหรือไม่

2. อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายคืนเงินต้นและดอกเบี้ยคำนวณโดย

กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน
หนี้สินระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี (จากงบดุลปีก่อน)
+ดอกเบี้ยจ่ายเป็นเงินสดระหว่างปี

อัตราส่วนดังกล่าวข้างต้นแสดงถึงว่ากิจการมีความสามารถในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเพียงพอต่อการชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยหรือไม่ทั้งนี้ผู้ให้กู้มักให้ความสำคัญกับอัตราส่วนดังกล่าวเนื่องจากปัจจุบันผู้ให้กู้ไม่ได้พิจารณาเพียงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยเท่านั้นหากแต่ยังให้ความสำคัญอย่างมากกับความสามารถในการจ่ายคืนเงินต้นเมื่อครบกำหนดของผู้กู้

3. อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายชำระหนี้สินหมุนเวียนคำนวณโดย

กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน
หนี้สินหมุนเวียน

อัตราส่วนดังกล่าวข้างต้นแสดงถึงว่ากิจการมีความสามารถในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเพียงพอต่อการชำระหนี้สินหมุนเวียนหรือไม่

4. อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายชำระหนี้คำนวณโดย

กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน
หนี้สินรวม

อัตราส่วนดังกล่าวข้างต้นแสดงถึงว่ากิจการมีความสามารถในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเพียงพอต่อการชำระหนี้สินรวมหรือไม่

5. อัตราส่วนเงินปันผลต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงานคำนวณโดย

เงินปันผลจ่าย

กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

อัตราส่วนดังกล่าวข้างต้นจะเป็นประโยชน์ต่อการประเมินนโยบายการจ่ายเงินปันผลของฝ่ายจัดการซึ่งจะช่วยให้ผู้ลงทุนทราบถึงแหล่งที่มาของเงินทุนที่นำมาใช้ในการจ่ายเงินปันผล ตลอดจนความคงเส้นคงวาในการจ่ายเงินปันผลเนื่องจากผู้ลงทุนมักจะเกิดความสงสัยว่าเป็นไปได้หรือไม่ที่กิจการจะยังคงสามารถจ่ายเงินปันผลได้ทั้งๆที่การดำเนินงานประสบการขาดทุน (วรศักดิ์ ทูมมานนท์, 2542: 122-123 อ้างถึงใน วาสนา รังแก้ว, 2553, หน้า 26)

6. อัตราส่วนรายจ่ายลงทุนในสินทรัพย์ฝ่ายลงทุนคำนวณโดย

กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน-เงินปันผลจ่ายรวม

เงินสดจ่ายเพื่อซื้อสินทรัพย์ฝ่ายลงทุน

อัตราส่วนดังกล่าวข้างต้นเป็นตัววัดว่ากิจการยังคงมีความสามารถในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่เพียงพอต่อการที่จะนำไปใช้ในการซื้อสินทรัพย์ฝ่ายลงทุนหรือไม่เพียงใด (วรศักดิ์ ทูมมานนท์, 2542: 124 อ้างถึงใน วาสนา รังแก้ว, 2553, หน้า 26)

7. อัตราส่วนความเพียงพอของกระแสเงินสดคำนวณโดย

กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

หนี้สินระยะยาวที่ครบกำหนดชำระในระหว่างปี+เงินปันผลจ่าย

+เงินสดจ่ายเพื่อซื้อสินทรัพย์ฝ่ายลงทุน

อัตราส่วนดังกล่าวข้างต้นเป็นตัวบ่งบอกความสามารถของกิจการในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดที่เพียงพอต่อการชำระคืนหนี้การจ่ายเงินปันผลและการลงทุนใหม่ๆค่าที่เกินกว่า 1 ขึ้นไปติดต่อกันหลายๆงวดจะเป็นตัวสะท้อนถึงความสามารถของกิจการที่น่าพึงพอใจในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดที่เพียงพอต่อการจ่ายชำระหนี้และภาระผูกพันต่างๆของกิจการ (วรศักดิ์ ทูมมานนท์, 2542: 127 อ้างถึงใน วาสนา รังแก้ว, 2553, หน้า 27)

ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

ประสิทธิภาพในการบริหารงานของกิจการในรอบระยะเวลาที่ผ่านมาสะท้อนให้เห็นได้จากกระแสเงินสดจากการดำเนินงานซึ่งผู้ใช้งบการเงินสามารถใช้อัตราส่วนดังต่อไปนี้เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกิจการ

1. อัตราส่วนผลตอบแทนในรูปกระแสเงินสดต่อสินทรัพย์รวมคำนวณ โดย

กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

สินทรัพย์รวมเฉลี่ย

อัตราส่วนดังกล่าวข้างต้นแสดงถึงว่ากิจการมีความสามารถในการบริหารสินทรัพย์เพื่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมากน้อยเพียงใด

2. อัตราส่วนผลตอบแทนในรูปกระแสเงินสดต่อส่วนของผู้ถือหุ้นคำนวณ โดย

กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

ส่วนของผู้ถือหุ้นเฉลี่ย

อัตราส่วนดังกล่าวข้างต้นแสดงถึงว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานเป็นของผู้ถือหุ้นในสัดส่วนเท่าใด

แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไร

อัตราความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratio) คือเครื่องมือในการวัดความสามารถในการทำกำไรของแต่ละบริษัทนักวิเคราะห์ทางการเงินมักใช้การวัดนี้ในการประเมินผลประกอบการของบริษัทโดยพิจารณาจากยอดขายสินทรัพย์ส่วนของผู้ถือหุ้นหรือมูลค่าหุ้น

กำไรเป็นปัจจัยสำคัญที่นักลงทุนใช้ในการตัดสินใจในการลงทุนในกิจการหนึ่งๆบริษัทที่ผลประกอบการไม่ดีไม่สามารถทำกำไรได้จะส่งผลให้ไม่สามารถดึงดูดเงินลงทุนจากแหล่งทุนภายนอกได้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ทางการเงินก็สนใจในผลกำไรเช่นกันเพราะมันคือเครื่องสะท้อนถึงอนาคตของบริษัทและความพยายามในการหาเงินมาเพื่อชำระหนี้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายล้วนแล้วแต่ให้ความสนใจในการทำผลกำไรของบริษัทเพราะมันมีความสำคัญอย่างมากในการเพิ่มมูลค่าของบริษัทในอนาคต (วัลลภ พิเชษฐกุล, 2545 อ้างถึงใน สุริย์ วงศ์สืบชาติ, 2553, หน้า 19)

การจะวัดผลการทำกำไรของบริษัทหากเราจะดูจากงบการเงินเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอเพราะเราจะไม่สามารถตีความลงไปได้ลึกมากนักการนำอัตราการทำกำไรของบริษัทมาช่วยในการวิเคราะห์จะช่วยให้สามารถมองภาพสถานการณ์และการทำกำไรของบริษัทได้ดีขึ้น

อย่างไรก็ตามสิ่งที่ต้องระลึกถึงในการพิจารณาจากงบการเงิน โดยเฉพาะงบกำไรขาดทุนก็คือรายได้ที่ปรากฏอยู่ในงบการเงินจะใช้หลักการจับคู่กับค่าใช้จ่ายนั้นก็คือเมื่อมีการขายก็จะคำนวณหาว่าต้นทุนของการขายเป็นเท่าไรดังนั้นส่วนต่างระหว่างยอดขายและต้นทุนก็คือกำไรหรือขาดทุนถ้าไม่มีการขายก็จะไม่เกิดต้นทุนและก็จะส่งผลให้ไม่มีกำไรขาดทุนด้วย

อัตราความสามารถในการทำกำไรแบบต่างๆ

1. อัตราการทำกำไรเบื้องต้น เป็นตัววัดว่าทุกๆบาทของยอดขายสามารถทำกำไรเบื้องต้น หลังจากหักต้นทุนวัตถุดิบได้เป็นกี่เปอร์เซ็นต์
2. อัตราการทำกำไรที่ได้จากการดำเนินงาน เป็นตัววัดว่าทุกๆบาทของยอดขายสามารถทำกำไรหลังจากหักต้นทุนวัตถุดิบและค่าใช้จ่ายทั้งหมดได้เป็นกี่เปอร์เซ็นต์
3. อัตราการทำกำไรสุทธิ เป็นตัววัดว่าทุกๆบาทของยอดขายสามารถทำกำไรหลังจากหักต้นทุนวัตถุดิบค่าใช้จ่ายทั้งหมดรวมถึงภาระดอกเบี้ยและภาษีได้เป็นกี่เปอร์เซ็นต์
4. อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ทั้งหมด (ROA: Return on Total Asset) หรืออัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI: Return on Investment) เป็นตัววัดประสิทธิภาพโดยรวมของบริษัทในการทำกำไรจากสินทรัพย์ทั้งหมดที่มีอยู่
5. อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้เป็นเจ้าของ (ROE: Return on Equity Ratio) เป็นตัววัดประสิทธิภาพโดยรวมของบริษัทในการทำกำไรจากส่วนของผู้เป็นเจ้าของ (ทั้งในส่วนของหุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิ)
6. อัตราส่วนแบ่งของผู้ถือหุ้น (EPS : Earning per Share) แสดงถึงจำนวนเงินรายได้ที่เป็นส่วนแบ่งของผู้ถือหุ้นสามัญแต่ละหุ้นเป็นตัวที่ถูกจับตามองในส่วนของนักลงทุนและเป็นดัชนีชี้ความสำเร็จของบริษัทที่สำคัญ
7. อัตราส่วนราคาต่อส่วนแบ่งของผู้ถือหุ้น (P/E : Price Earning Ratio) เป็นตัววัดจำนวนเงินที่นักลงทุนเต็มใจจะจ่ายแก่หุ้นของบริษัทนั้นต่อแต่ละบาทของส่วนแบ่งผู้ถือหุ้นเป็นดัชนีชี้ระดับความมั่นใจของนักลงทุนที่มีต่อผลประกอบการของบริษัทในอนาคต

สถาบันการเงินและบริษัทวิเคราะห์หลักทรัพย์หลายแห่งได้จัดทำและตีพิมพ์อัตราความสามารถในการทำกำไรของแต่ละบริษัทออกมาสู่สาธารณชนอย่างต่อเนื่องแต่จะรู้ได้อย่างไรว่าอัตราส่วนอันไหนที่จะแสดงภาพอัตราการทำกำไรของบริษัทได้อย่างชัดเจนที่สุดในเรื่องนี้ไม่มี

คำตอบที่แน่นอนอัตราส่วนแต่ละตัวก็ก่อให้เกิดมุมมองในการวิเคราะห์ได้หลายรูปแบบแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับว่าเราเลือกที่จะศึกษาในด้านไหนของบริษัทแล้วจึงนำมาใช้ให้ถูกตัวบริษัทหรือใช้หลายๆ ตัวสนับสนุนผลการวิเคราะห์ก็เป็นได้

ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้เลือกใช้อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ทั้งหมด (ROA: Return on Total Asset) และอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้เป็นเจ้าของ (ROE: Return on Equity Ratio) เป็นเครื่องมือในการวัดความสามารถในการทำกำไรของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาการจัดทำงบกระแสเงินสดการนำเสนอรายการกระแสเงินสดและผลกระทบของทางเลือกในการจำแนกดอกเบี้ยจ่ายในงบกระแสเงินสดต่อการวิเคราะห์อัตราส่วนกระแสเงินสดพบว่าบริษัทจดทะเบียนทั้งหมดจัดทำงบกระแสเงินสดด้วยวิธีทางอ้อม จุดเริ่มต้นในการจัดทำโดยส่วนใหญ่คือกำไรสุทธิก่อนภาษี สำหรับการนำเสนอรายการกระแสเงินสดบริษัทจดทะเบียนโดยส่วนใหญ่จะจำแนกดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ไว้ในกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ดอกเบี้ยรับและเงินปันผลรับไว้ในกระแสเงินสดจากการลงทุนและเงินปันผลจ่ายไว้ในกระแสเงินสดจากการจัดหาเงิน ผลการวิเคราะห์ทางเลือกในการจำแนกดอกเบี้ยจ่ายในงบกระแสเงินสดต่อการวิเคราะห์อัตราส่วนกระแสเงินสดพบว่า ทางเลือกในการจำแนกดอกเบี้ยจ่ายมีผลกระทบต่อการวิเคราะห์อัตราส่วนกระแสเงินสดอันได้แก่ อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายชำระหนี้สินหมุนเวียน อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายชำระหนี้ อัตราส่วนรายจ่ายลงทุนในสินทรัพย์ฝ่ายทุน อัตราส่วนความเพียงพอของกระแสเงินสด อัตราส่วนผลตอบแทนในรูปกระแสเงินสดต่อสินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนในรูปกระแสเงินสดต่อส่วนของผู้ถือหุ้นและ อัตราส่วนกระแสเงินสดตลอดภาระหนี้ ทั้งนี้ผลกระทบจากทางเลือกดังกล่าวขึ้นอยู่กับกลุ่มอุตสาหกรรม (วาสนารังแก้ว, 2553) ซึ่งกำไรสุทธิ กระแสเงินสดจากการดำเนินงานและรายการคงค้างทางบัญชีในการพยากรณ์กระแสเงินสดจากการดำเนินงานในอนาคตพบว่า กำไรสุทธิ กระแสเงินสดจากการดำเนินงานและรายการคงค้างสามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์กระแสเงินสดจากการดำเนินงานในอนาคตของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ส่วนการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ การเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานไม่สามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์การเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานในอนาคตได้ นอกจากนี้การเปรียบเทียบความสามารถในการพยากรณ์กระแสเงินสดจากการดำเนินงานในอนาคต พบว่า กำไรสุทธิสามารถพยากรณ์กระแสเงินสดจากการดำเนินงานในอนาคตได้ดีกว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงาน และการแยกกำไรสุทธิ

เป็นกระแสเงินสดจากการดำเนินงานและรายการคงค้างสามารถอธิบายกระแสเงินสดจากการดำเนินงานในอนาคตได้ดีกว่ากำไรสุทธิที่ไม่ได้แยกองค์ประกอบ อีกทั้งการแยกกำไรสุทธิเป็นกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงในทุนหมุนเวียน และรายการคงค้างระยะยาว สามารถอธิบายกระแสเงินสดจากการดำเนินงานในอนาคต ได้ดีกว่าการแยกกำไรสุทธิเป็นกระแสเงินสดจากการดำเนินงานและรายการคงค้าง (ร้อยตำรวจโทหญิงมณฑา สุทธิพงศ์, 2553)

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนกระแสเงินสดกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหมวดอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์พบว่า อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายหนี้สินหมุนเวียน อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายหนี้สินรวม และดัชนีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรในอนาคต ส่วนอัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อยอดขายและ อัตราส่วนผลตอบแทนการใช้สินทรัพย์รวมไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรในอนาคต (สุริย์ วงศ์สืบชาติ, 2553) แต่จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนกระแสเงินสดกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหมวดอุตสาหกรรมยานยนต์พบว่า อัตราส่วนกระแสเงินสดได้แก่ อัตราส่วนกระแสเงินสดต่อหนี้สิน อัตราส่วนกระแสเงินสดต่อยอดขาย อัตราส่วนกระแสเงินสดต่อสินทรัพย์ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรในอนาคต โดยมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และอัตราส่วนกระแสเงินสดต่อสินทรัพย์มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตมากเป็นลำดับแรก และลำดับรองลงมา ได้แก่ อัตราส่วนกระแสเงินสดต่อหนี้สินและ อัตราส่วนกระแสเงินสดต่อยอดขายซึ่งผู้ใช้งบการเงินสามารถที่จะนำอัตราส่วนกระแสเงินสดที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นนี้ไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์งบการเงิน เพื่อให้การตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจเป็นไปอย่างมีหลักเกณฑ์และถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น (วนิชา เลิศพิริยสุวัฒน์, 2550)

จากการศึกษาบทความเรื่องอำนาจของอัตราส่วนกระแสเงินสด John R. Mills and Jeanne H. Yamamura ได้กล่าวไว้ในบทความว่าในการตรวจสอบงบกระแสเงินสดของผู้สอบบัญชีนั้น มีข้อสังเกตว่าผู้ตรวจสอบบัญชีใช้เวลาทั้งงบกำไรขาดทุนและงบดุลมากกว่างบกระแสเงินสด ซึ่งหากผู้ตรวจสอบบัญชีคำนวณอัตราส่วนจากข้อมูลในงบกระแสเงินสดจะทำให้ค้นพบเหตุการณ์ที่เลวร้ายที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากงบกระแสเงินสดใช้สำหรับวิเคราะห์สภาพคล่องข้อมูลจากงบกระแสเงินสดจึงมีความน่าเชื่อถือมากกว่างบกำไรขาดทุนและงบดุล ดังนั้นทำให้พบว่าผู้สอบบัญชีต้องการที่จะเรียนรู้และทำความเข้าใจกับอัตราส่วนกระแสเงินสดเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินมีความเชื่อมั่นในตัวของ

ผู้สอบบัญชีโดยอัตราส่วนกระแสเงินสดที่ผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญสามารถจำแนกออกเป็น 2 แบบคือเพื่อทดสอบความสามารถในการชำระหนี้และสภาพคล่องและเพื่อทดสอบความสามารถในการดำเนินงานต่อเนื่องของบริษัท (John R. Mills and Jeanne H. Yamamura (1998) อ้างถึงใน (วาสนา รังแก้ว, 2553, หน้า 33)

จากการศึกษากำไรสุทธิและกระแสเงินสดจากการดำเนินงานในการพยากรณ์กระแสเงินสดจากการดำเนินงานในอนาคต ซึ่งได้ข้อมูลจาก Compustat Annual Industrial โดยตัดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มกิจการที่ร่วมมือกันทางการธุรกิจและที่ข้อมูลขาดหายหรือไม่เพียงพอ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 157 อุตสาหกรรม โดยได้เลือกจาก Compustat data base จากปี 1963-1982 การวิจัยนี้ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถของกำไรสุทธิและกระแสเงินสดในการพยากรณ์กระแสเงินสด จาก 1-5 ปีในอนาคต จากการศึกษาซึ่งเป็นการทดสอบเชิงประจักษ์ ระหว่างกำไรสุทธิและกระแสเงินสดในปัจจุบัน ตัวแปรไหนสามารถพยากรณ์กระแสเงินสดในอนาคตได้ดีกว่า โดยทดสอบโดยใช้ระยะเวลาตามหลัง 1-5 ปี และระยะเวลาตามหลังหลายปี (2 และ 3 ปี) จากการทดสอบทั้ง 2 แบบ พบว่า กำไรสุทธิปัจจุบันสามารถพยากรณ์กระแสเงินสดในอนาคตได้ดีกว่ากระแสเงินสดในปัจจุบัน (Greenberg, Johnson, and Ramesh, 1986)

จากการศึกษาการนำข้อมูลทางบัญชีซึ่งได้แก่ กำไรสุทธิ รายการคงค้าง และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน มาใช้ในการอธิบายกระแสเงินสดจากการดำเนินงานในอนาคตของบริษัทในประเทศอังกฤษ โดยใช้ข้อมูลจาก London Stock Exchange ตั้งแต่ปี 1991-2001 และได้ตัดบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงินออกจากกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยได้มุ่งไปที่กระแสเงินสด กำไรสุทธิและองค์ประกอบของรายการคงค้างเพื่อคาดการณ์กระแสเงินสดในอนาคตมากกว่ามูลค่าหุ้นของกิจการ ซึ่งมีเหตุผลหลัก 2 ประการคือ 1) กระแสเงินสดคือรากฐานของการประเมินมูลค่าของกิจการ ซึ่งสะท้อนอยู่ในราคาหุ้น ดังนั้น กระแสเงินสดคือ การพยากรณ์มูลค่าเริ่มแรกที่เป็นตัวหลัก 2) งานวิจัยแต่ก่อนมีหลักฐานว่ามูลค่าหุ้นล้มเหลวในการสะท้อนความแตกต่างของรายการคงค้างและกระแสเงินสด (Al-Attar and Hussian, 2004)

จากการศึกษาการแยกกำไรสุทธิเป็นองค์ประกอบย่อยๆ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงการพยากรณ์ความสามารถในการทำกำไรในอนาคต โดยทำการวิเคราะห์ความถูกต้องของการพยากรณ์ความสามารถในการทำกำไรในอนาคต ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ใช้อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on equity: ROE) ในหนึ่งปีข้างหน้าเป็นตัวแทนของความสามารถในการทำกำไรในอนาคต การวิเคราะห์โดยการแยกค่า ROE เป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 คือ ROE ที่คำนวณมาจากกำไรสุทธิ (Bottom-line ROE) และส่วนที่ 2 คือ ROE ที่คำนวณมาจากกำไรที่ไม่รวมรายการต่อไปนี่

(1)รายการที่ไม่ปกติ (Special items) (2)รายการพิเศษ (Extraordinary items) (3)กำไรจากการดำเนินงานในส่วนที่ไม่ทำต่อ (Discontinued operation) จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า กำไรจากการดำเนินงานในส่วนที่ไม่ทำต่อและจากรายการพิเศษไม่มีผลต่อการปรับปรุงความสามารถในการพยากรณ์ ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องนำกำไรในส่วนดังกล่าวมาใช้ในการพยากรณ์อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นในหนึ่งปีข้างหน้า ส่วนกำไรจากรายการที่ไม่ปกติมีผลต่อการปรับปรุงความสามารถในการพยากรณ์เนื่องจากให้ข้อมูลที่มีประโยชน์สำหรับผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นในหนึ่งปีข้างหน้า นอกจากนี้ สำหรับอุตสาหกรรมโดยเฉลี่ยหากมีการแยกกำไรสุทธิออกเป็นองค์ประกอบย่อย คือ กำไรจากการดำเนินงาน กำไรที่ไม่ได้มาจากการดำเนินงานและภาษีเงินได้ กำไรจากรายการที่ไม่ปกติ รายการพิเศษ และกำไรจากส่วนของการดำเนินงานที่ไม่ทำต่อ จะส่งผลให้การพยากรณ์มีความถูกต้องแม่นยำมากขึ้น (Fairfield, Sweeney and Yohn ,1996)

จากการศึกษาเกี่ยวกับการแยกองค์ประกอบของอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on assets : ROA) เป็นอัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์ (Asset turnover) และอัตรากำไร (Profit margin) ซึ่งพบว่าการแยกองค์ประกอบดังกล่าวไม่ได้ให้ข้อมูลเพิ่มขึ้นสำหรับการพยากรณ์การเปลี่ยนแปลงในอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์หนึ่งปีข้างหน้า แต่พบว่าการแยกองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลงในอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เป็นการเปลี่ยนแปลงในอัตรการหมุนของสินทรัพย์และการเปลี่ยนแปลงในอัตรากำไรช่วยให้การพยากรณ์การเปลี่ยนแปลงในอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์หนึ่งปีข้างหน้ามีความแม่นยำมากยิ่งขึ้น (Fairfield and Yohn, 2001) และจากการศึกษาการวิเคราะห์สภาพคล่อง โดยใช้อัตราส่วนกระแสเงินสดและอัตราส่วนแบบดั้งเดิม กลุ่มกิจการ โทรคมนาคมภายในประเทศออสเตรเลีย ผลการวิจัยพบว่าความแตกต่างระหว่างสภาพคล่องของอัตราส่วนกระแสเงินสดกับอัตราส่วนแบบดั้งเดิมนั้น อัตราส่วนแบบดั้งเดิมสามารถบอกได้ถึง การตัดสินใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับตัวเลขสภาพคล่องของบริษัทในบางกรณีบริษัทอาจมีการปรับตัวเลขสภาพคล่องเมื่อประสบปัญหาขาดกระแสเงินสดหรือบริษัทไม่ต้องปรับตัวเลขสภาพคล่องเมื่อบริษัทมีกระแสเงินสดเพียงพอ (Ross Kirkham, 2012)

จากเนื้อหาในบทนี้ ผู้ศึกษาได้มุ่งเน้นศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการศึกษาเพื่อนำไปดำเนินการตามระเบียบวิธีการศึกษาซึ่งจะได้เสนอในบทที่ 3 ต่อไป